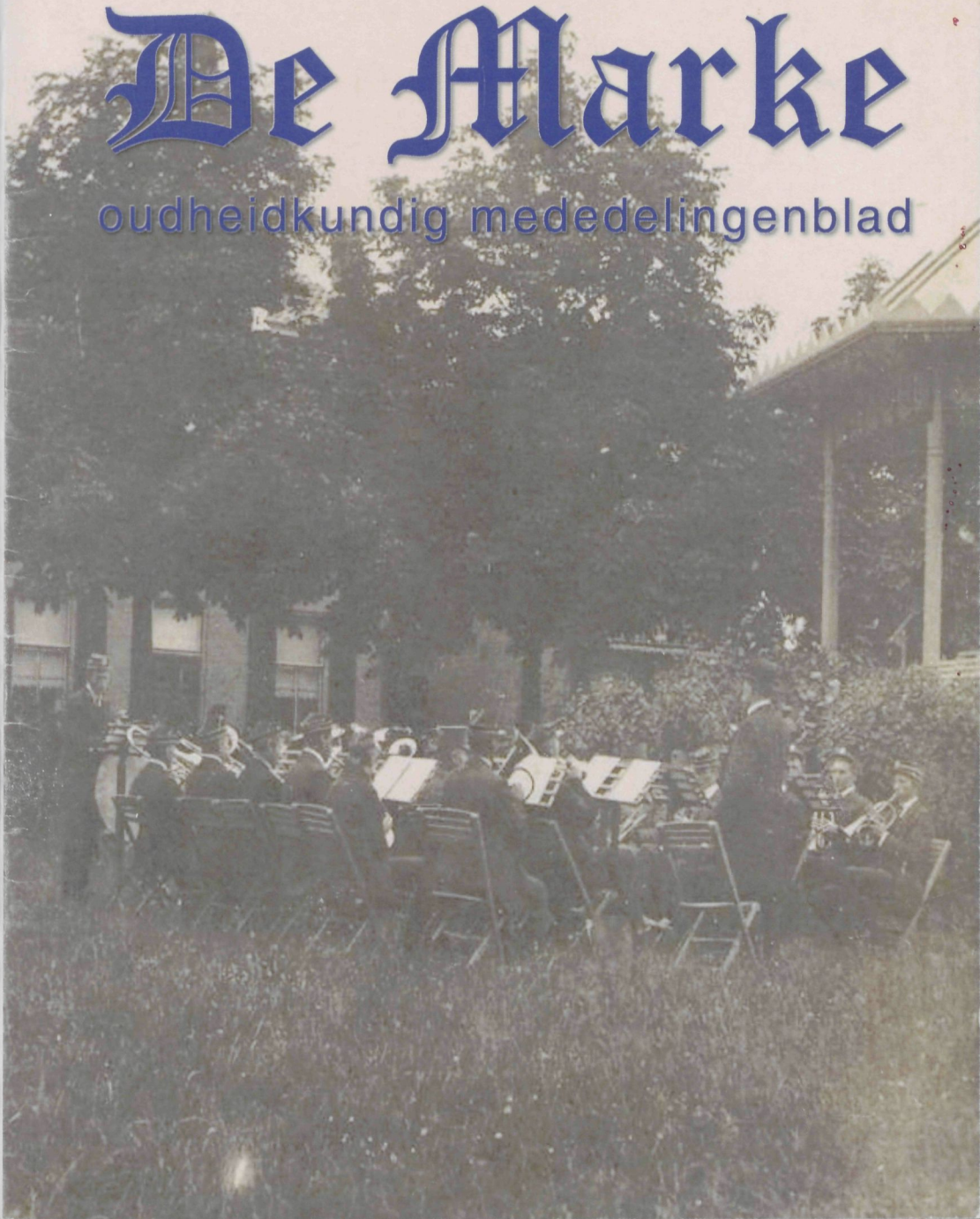

juni 2011

De Marke

oudheidkundig mededelingenblad

De Marke

is het orgaan van de Oudheidkundige Vereniging 'De Marke', met als werkgebied de plaatsen Beekbergen, Brummen, Eerbeek, Hall, Hoenderloo, Klarenbeek, Loenen & Ugchelen.

Eindredactie: Willem Reusink
Noteboomstraat 15
7101 MG Winterswijk
☎ 05 43 - 51 46 92 / ☎ 06 23 41 90 97
E✉: willem.reusink@planet.nl

Bestuurssamenstelling OHV 'De Marke':

Voorzitter: H.W. van Harreveld
Tuinstraat 59 6971 BH Brummen ☎ 05 75 - 56 60 48

Secretaris: *vacature*

Penningmeester: J. Zengerink
Rhienderensestraat 53 6964 BH Hall ☎ 03 13 - 65 19 60
bankrekening: 43.70.63.763 t.n.v. penningmeester De Marke

Bibliothecaris: W.T.M. Klomp
Langschoten 71 7371 EP Loenen ☎ 055 - 505 22 76

Leden: M. van Zadelhoff-Ruumpol
Loenenseweg 150 6961 HL Eerbeek ☎ 03 13 - 65 17 24
A. Jansen-Hagen
Veldkantweg 14A 6961 HJ Eerbeek ☎ 03 13 - 65 21 83

Lidmaatschap: € 14,00 per jaar; aanmelden bij de secretaris.

Excursies: 2 x per jaar organiseert 'De Marke' een excursie.

Lezingen: gemiddeld 5 x per jaar organiseert de vereniging lezingen.

Mededelingenblad: dit blad verschijnt vier maal per jaar (mrt - juni - sept - dec)

Website: www.ohv-demarke.nl

Overname van (gedeeltelijke) teksten en afbeeldingen uit dit blad is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de eindredacteur.

Mededelingenblad 'De Marke'**jaargang 35****no 2****Inhoudsopgave:**

pag	1	Inhoudsopgave	
	2	Willem Reusink	- Redactionele mededelingen
	2	Willem Reusink	- Veld- en boerderijnamen Brummen
	3	Clara Uenk	- Afscheid
	4	Piet Willemsens	- Arie van Bodegom
	5	Marianne van Zadelhoff	- Groen door Oranje
	7	Jaap van der Weel	- Hall
	9	Eric Kleverwal	- Graven in het verleden van
	13	Willem Reusink	- Oud-Loenen (vervolg)
	17	Giel Schut	- Apeldoorn-Dierens kanaal, een reactie
	19	Joop Zengerink	- Verzamelfestijn Gorssel
	21	H. Hilkemeijer	- Muziektenten in Gemeente Brummen
	26	Clara Uenk	- Verslag middagexcursie
	28	Regionaal Archief Zutphen	- Persberichtfragmenten
	29	Willem Reusink	- Uit de oude (Brummense) doos
	32	Willem Reusink	- Internetsites

Bijdragen voor de volgende editie graag voor dinsdag 6 september.

Op de voorkant:

Op 9 mei 1912 werd de muziektent op het Marktplaats te Brummen feestelijk in gebruik genomen.

De muzikanten mochten nog niet in de tent spelen, maar zaten tijdens het officiële gedeelte op een plankier op het grasveld.

Zie ook Hilkemeijers artikel over de muziektenten in de Gemeente Brummen (p 21).

Redactionele mededelingen

De oudheidkundige vereniging 'De Marke' is in haar 35e levensjaar. En dit is de tweede aflevering in het zevende lustrumjaar. Bescheiden van omvang, maar niet van inhoud.

De auteurs hebben weer hun best gedaan om er een boeiend blad van te maken en ze hopen dat u er ook dit keer weer van kunt genieten.

Veld- en boerderijnameninventarisatie in de Gemeente Brummen

In de vorige editie heb ik een oproep gedaan om melding te maken van door u gevonden tekortkomingen in het boek 'Veld- en boerderijnameninventarisatie in de Gemeente Brummen'. Daar zijn slechts twee reacties op gekomen. Naast de drie al eerder gemelde reacties geeft dit aantal geen aanleiding hiervoor een erratum samen te stellen. Daarom in deze uitgave van 'De Marke' een laatste poging: wanneer u nog opmerkingen, aanvullingen en/of verbeteringen hebt voor dit boek, maak ze dan kenbaar bij de redactie (zie colofon).

Er zijn twee meldingen van veldnamen die (nog) niet te traceren zijn:

1. De Bouhofskamp (mogelijk aan de Eerbeekseweg ??)
2. De Broekstede (mogelijk in Oeken, omgeving Voorsterweg ??)

Verder moeten in de lijsten met boerderijnamen twee boerderijen nog worden ingevoegd:

1. 'Klein Sellenrijk' aan de Vosstraat nr 1 te Oeken;
 2. 'Noorderenk' te Eerbeek, maar we weten nog niet waar die stond;
- Van de boerderij 'Natte Nap' te Tonden moet het huisnummer gewijzigd worden van Hoevesteeg 20 in Hoevesteeg 28.

Afhankelijk van de reacties komen we hier in het volgende nummer op terug.

Onlangs had ik een kleine discussie met een oud-plaatsgenoot over de Leuvenheimse namen in het veldnamenboek. We waren het niet eens over de herkomst van de naam 'Echelengat' (foto).

Volgens hem was de naam afgeleid van de aanwezigheid van egels in het gebied.

Volgens mij zal de naam eerder afgeleid zijn van de oude saksische naam 'echelder' of 'eichelder', wat bloedzuiger betekent. Het voorkomen van bloedzuigers in zo'n veenplas lijkt mij logischer dan de aanwezigheid van egels, die overigens vroeger in Leuvenheim - denk ik - eerder stekelvarken zullen zijn genoemd.

Is er onder onze lezers iemand die daar nog iets aan toe kan voegen?

Willem Reusink

*ze was een secretaresse
om in te lijsten*

Een tijd van komen en ...

Als opvolger van Rein de Vries heb ik vanaf oktober 2003 met veel plezier het secretariaat van 'De Marke' gevoerd. Ik heb mij erover verbaasd hoeveel culturele en historische instellingen er zijn. De AWN (Archeologische Werkgroep Nederland) met vele afdelingen, Stichting Oude Gelderse Kerken, De Gelderse Molen, werkgroepen die zich bezighouden met voorouderonderzoek, erfgoedinstellingen enzovoorts. Het was boeiend om mee te maken. Contacten met sprekers, het mede-organiseren van een middag- of dagexcursie, maar vooral de contacten met de leden van de vereniging waren heel plezierig.

Na 7,5 jaar vond ik het echter tijd worden om plaats te maken voor een ander. Helaas, die ander is nog niet gevonden. Ik hoop van harte dat u nog eens bij uzelf te rade gaat of u het toch niet leuk zou vinden om een aantal jaren het bestuur van De Marke te komen versterken. Het bestuur kent niet iedereen persoonlijk en weet ook niet wat u allemaal in uw mars heeft. Daarom: aarzel niet en vraag eens wat er van een bestuurslid verwacht wordt. Voor het blijven voortbestaan van een vereniging zijn nu eenmaal mensen nodig, die één of meer uitvoerende taken verrichten.

Graag wil ik de leden bedanken voor het in mij gestelde vertrouwen en de overige bestuursleden voor de goede samenwerking in de afgelopen jaren.

Clara Uenk

Arie van Bodegom, kenner van het oude Brummen

Hij is een bekende figuur in Brummen.

Niet alleen als huisschilder, maar meer nog als oudheidkundige: Arie van Bodegom (!947). Tien jaar was hij dan ook bestuurslid van De Marke.

Nu wat meer over zijn persoonlijkheid.

Net als zijn vader heeft Arie heel zijn leven de schilderskwast gehanteerd en met verve. Hij werd geboren in Leuvenheim. Ook in Voorst en de dorpen ten zuiden van Brummen werkte Arie vaak. Hij kwam hierdoor veel in aanraking met historische gebouwen en mensen die hiervan veel afwisten. Arie knoopte het allemaal in zijn hoofd. De belangstelling voor historie had hij geërfd van zijn ouders en grootmoeder. Zijn vader overleed al jong (62). Erger nog was de dood van zijn Els. Ze vormden in Brummen een bekend echtpaar in die goede dagen.

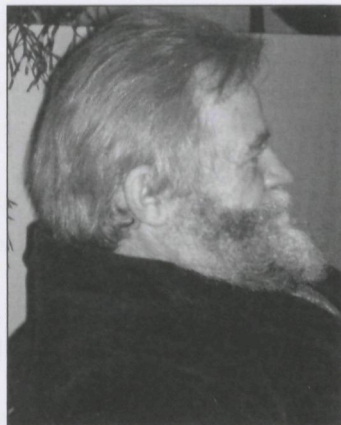
Vanaf zijn zestiende beoefende Arie zijn vak, na een goede vakopleiding genoten te hebben. Hij had meest kleinere karweien, maar soms een heel grote klus, zoals de 'Michaelshoeve', dat hem een half jaar heeft gekost. Hij deed ook dat gebouw met plezier. Vanwege de ziekte van Parkinson is Arie vorig jaar met zijn werk gestopt.

Wat er zo interessant aan zijn beroep is? Nou, heel gewoon: een huis MOOI maken! Hij deed het werk goed naar de zin van de klanten, maar hij heeft natuurlijk ook wel 'muggenzifters' gehad, lacht Arie. Meestal liet Arie zich in uurloon honoreren. Als ik hem vraag het mooiste oude huis in Brummen te noemen, zegt hij eerst: "Allemaal!" Maar hij bedoelt de oude kern, die tamelijk gaaf is gebleven met de voorname negentiende-eeuwse huizen. Met natuurlijk de oude kerk uit de veertiende eeuw als hoogtepunt. Delen ervan zijn nog ouder.

Een gemeentelijke monumentenlijst met enkele honderden objecten zorgt ervoor dat het 'oude' beschermd blijft, gelukkig. Van oudsher was de gemeente ingedeeld in een achttal marken, gebiedjes met veelal boerengrond, maar ook het dorp vormde een mark. De grenzen lagen vroeger wat anders.

Veel van Arie's historische kennis is in (foto)boeken bekend gebleven.

Oude huizen zijn voor onze gemeente ook van economische betekenis. Arie constateert: "De mensen komen hier graag wonen en gaan er daarna niet meer weg." Hijzelf in ieder geval niet!

Piet Willemsens

Groen door Oranje

Voor onze oud-voorzitter Berthus Maassen en zijn echtgenote Ini Maassen-te Brake was 27 april jl. een gedenkwaardige en tevens heugelijke dag. De presentatie van het door hen geschreven boek 'Groen door Oranje, een historische zwerftocht door de Koninklijke Houtvesterij Het Loo', was op deze woensdag een feit. Het vond plaats op een toepasselijke locatie: Restaurant Uddelermeer, gelegen in het Kroondomein.

*Ini en Berthus Maassen en de heer L.J.A. Pennings bij de boekpresentatie.
Foto: Jurgen Maassen.*

Jarenlang hebben Ini en Berthus de historie uitgedolven van het Kroondomein Het Loo over de periode 1900 – 1960. Ze maakten daarbij onder andere gebruik van het Koninklijk Huisarchief en de archieven van de gemeente Apeldoorn en 'couranten' uit die periode. Voorts tekenden ze veel verhalen op, die hen werden verteld door oud-werknemers die voor Wilhelmina op Het Loo werkzaam waren geweest.

Veel onderzoek is er verricht naar Prins Hendrik. Hij stimuleerde de ontginning van de heide tot omzetting in bos. Mede daardoor ontstond er veel werkgelegenheid. Aan hem hebben we een prachtig stukje Veluwe te danken.

De vakanties van Ini en Berthus stonden dikwijls in het teken van het te schrijven boek. Die planden ze zodanig om bijvoorbeeld onderzoek te kunnen plegen in de geboortestreek van Prins Hendrik, in het Landes Hauptarchiv te Schwerin. Zelfs Polen werd bezocht om aan de juiste gegevens te komen.

Maar het boek gaat ook over de gewone mensen: hoe ze leefden en werkten in die tijd. Hoe de bosarbeiders de ontginning ter hand namen en de kinderen die werden ingeschakeld om duizenden boompjes te planten. Ook de jacht/wildbeheer komt uitgebreid aan bod, evenals de toentertijd belangrijke bosbessenpluk, sagen en legenden, markante gebouwen etc.

Nadat ze het boek 'drukbaar' hadden moest er een uitgever gezocht worden. Na de nodige tegenslagen vonden ze die uiteindelijk in de Koninklijke BDU Uitgevers B.V. te Barneveld. Het bleek een ideale combinatie.

Tijdens de presentatie toonde het echtpaar dia's van enkele prachtige oude foto's, zoals die veelvuldig in hun boek voorkomen. Berthus gaf daarbij commentaar in zijn vermaarde verteltrant, zoals we die kennen van zijn lezingen.

Het eerste exemplaar werd onder grote belangstelling door Ini en Berthus uitgereikt aan Koninklijk Huis-archivaris de heer L.J.A. Pennings.

Als vereniging met historisch besef juichen wij de publicatie van 'Groen door Oranje' toe, vooral omdat hierdoor de geschiedenis van de Koninklijke Houtvesterij Het Loo bewaard zal blijven voor de toekomst.

Bewondering en complimenten voor het schrijversechtpaar Maassen. Ze hebben een kroon op hun levenswerk gezet. We wensen hen geluk met deze schitterende uitgave!

Mocht u interesse hebben? Dit boek is te koop.

Voor €29,50 bij de boekhandel of te bestellen bij:

www.bduboeken.nl.

Onze Marke-bibliotheek heeft dit boek ook aangekocht, waar u het kunt lenen.

Marianne van Zadelhoff

Hall

Daar Hall voor mij, als buitenstaander, wat overzichtelijker is, ben ik eerst eens gaan kijken hoe groot dit dorp was in het jaar 1832. Ik beschik niet over genealogische gegevens en zal het dus moeten doen met de gegevens uit de kadastrale atlas van 1832. Zes en twintig namen, waarvan er vier gehuurd woonden, drie in een klein huis en een in een wat groter. Dit gelet op het belastbare bedrag van fl. 9,- tot fl. 29,-.

U kunt het bekijken in bijgaande tabel A. voor de eigenaren en B. voor het recht van opstal.

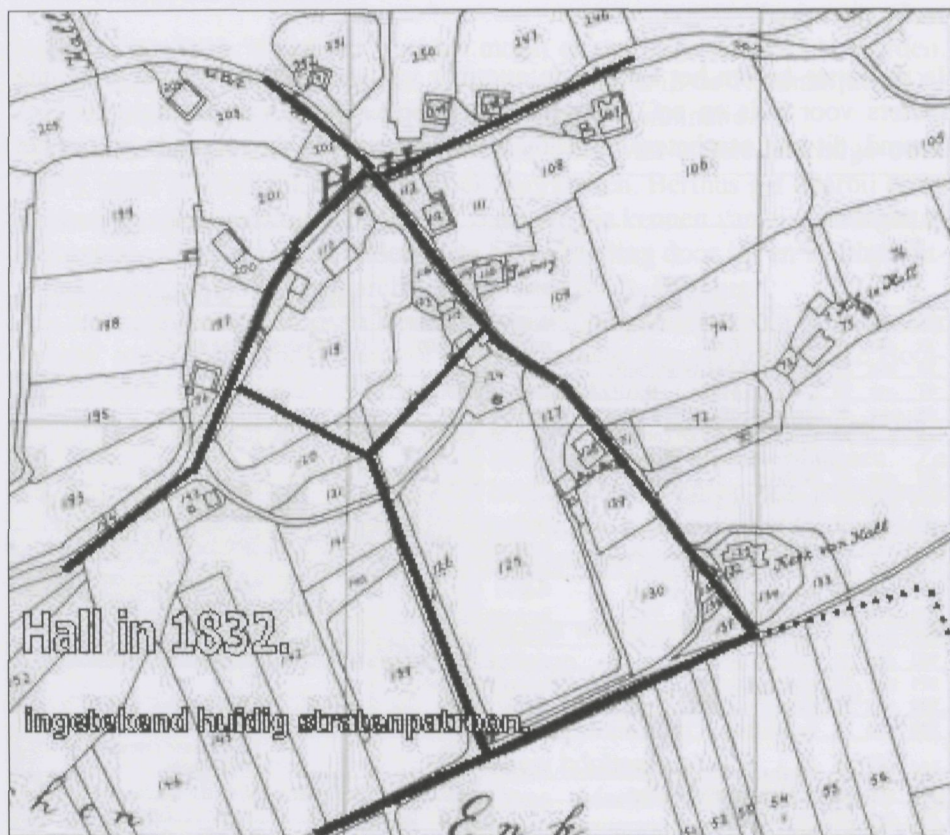
In de eerste kolom het kadastrale nummer van sectie B, het aantal vierkante meters voor huis en erf. Helaas werd de oppervlakte van het huis niet genoemd, dit had een betere indicatie kunnen geven. In de volgende kolom het

HALL					
A. Eigenaren.					
sectie B nr	m ²	in fl.	eigenaar	beroep	naam huis
26	1080	21	Willem Withof en cons.	landman, Voorstonden	t Hoog
31	380	15	Gerrit ten Cate	schilder, Zutphen	Koudenberg.
58	600	9	Berend Onderstal en cons.	dagloner, Hall.	Hogestraat 3
67	310	15	Dirk van Laanen	dagloner, Hall.	Hogestraat
68	182	9	Gerrit Groothof en cons.	landman, Hall.	Hogestraat
75	2130	27	Gerrit Groothof en cons. Commanderij van St Jan,	landman, Hall.	t Hof te Hall
81	340	15	Arnhem		Kruitbosch
93a	300	15	Lubbert Gargosky	Hall	Vosstraat ?
99	900	27	Jan Meulenbroek	dagloner, Hall.	Vosstraat ?
107	740	36	Hendrik Hilverdink	landman, Hall.	weg naar Zutphen
112	330	36	Willem Bosveld	landman, Hall.	Dorpstraat ?
117	1710	27	kinderen W.G. Bovendorp	Hall	Zwarteweg
124	1700	36	Dirk Schuilenburg	landman, Hall.	Dorpstraat ?
128	1150	48	Hendrik Bello	kastelein, Hall.	den Bok
143	630	6	Jacob Nuijenhuis	dagloner, Hall.	Zwarte Weg
171	610	15	Mathijs Klumper	timmerman, Hall	?
196	550	21	Berend van Wijk	dekker, Hall.	Zwarte weg
200	1360	21	Teynis Bello	landman, Hall.	Zwarte weg
204	630	27	Everdina Engberts de Goei en cons.	arbeidster, Hall	weg naar Eerbeekse Hooilanden
206	750	27	st. Walburgkerk, Zutphen		de Ponge
248	240	27	Kosterie Hall		weg naar Zutphen
249	270	21	Peter Steezel	arbeider, Hall	weg naar Zutphen
B. Recht Van Opstal.					
sectie B nr.	m ²	in fl.	bewoner	eigenaar	50,61,62: Hogestraat.
50	230	19	wed Gerrit Gerrits	Pastorie van Hall.	
61	144	9	Jan Jansen	Johannes Ledeboer	Papierfabrikant, Tonden
62	162	9	Steven van den Berg	Joh. Schoonman	Voorstonden
252	148	9	wed. Arend Lentink	Kerk van Hall.	weg naar Eerbeekse Hooilanden

belastbare bedrag. Het is geen wonder dat kastelein Hendrik Bello het hoogste bedrag had. Aan de Zwarteweg woonde Jacob Nijenhuis met slechts fl. 6,- voor zijn stulp, wat nog best een plaggenhut geweest kan zijn.

In de volgende kolommen de eigenaren en het beroep. In de laatste twee de naam van het huis en de straat waaraan zij woonden.

Recht van opstal hadden de weduwen Gerrits en Lentink en Jansen en Van den Berg. De eigenaar Johannes Ledeboer was papierfabrikant in Tonden en over Johannes Schoonman was niets te vinden. Vermoedelijk was hij landman. Op bijgaande kaart heb ik via nummers aangeduid waar men woonde.

In de historische kranten is niet veel te vinden over Hall.

Aan het sterfhuis van Wander Wessels te Hall en bij de notaris Valckenier waren inlichtingen te bekomen voor de verkoop ten huize van Hendrik Bello in de Bok van de caterstede, het Hillehof genaamd en twee stukjes bouwland: het Bakkers Rentje en het Hekkenstuk. En dat gebeurde op 28 Januarij 1818.

Ten huize van H. Bello, in den Bok te Hall, schoutambt Brummen, zal op 6 mei 1818, bij toeslag door notaris mr. J.J. Valckenier, op de Zegerij te Brum-

men, in het openbaar worden verkocht de Koldenberg, zijnde een huis met twee woningen, put, hof en vruchtboomen, bouwland, omsingeld met eene aanzienlijke eiken akkermaalsheg en ongeveer 80 stuks opgaand hout, te zamen groot 2 morgen en 338 roeden.

Eerst in 1820 werd een roede 10 meter. In 1818 was

dat of 3,68 of 3,78 meter, naar gelang er gerekend werd. Een Veluwse morgen was 0,93 ha en een Gelderse 0,86 ha. Na wat cijferwerk zal het hier om een kleine 2 ha. gaan.

Verder werd verkocht een weiland, het Scholtenbosch, groot 7 morgen en 52 roeden; een bouwland, de Blaasbalg genaamd, groot 312 roeden en dito, de Dassen Hegge, groot 363 roeden.

Onder Johannes Ledeboer, zie Recht van opstal voor het huis van Jan Jansen, vond ik een gerechtelijke verkoping op 29 mei 1823. Ten laste van deze Ledeboer, papiermaker op de Haar, onder Brummen, werden verkocht: paarden, rundvee, huisraad, een grote hoeveelheid papier en lompen, brandhout, omgehakte dennen, essen, peppelen boomen en wat verder te voorschijn zal worden gebracht. Ondertekend door P. Boonzaier, Deurwaarder.

Jaap van der Weel

Graven in het verleden

Ik ben Eric Kleverwal en – ik denk – misschien wel het jongste Marke-lid. Graven in het verleden heeft me altijd geboeid. Zo vond ik op de Katholieke Lagere School in Loenen verhalen over de watersnoodramp, Karel de Grote, de 2^e wereldoorlog en het postzegels sparen al reuze interessant. Vanaf de lagere school verzamel ik al fanatiek postzegels.

Sinds november 2006 heb ik er hobby bij: namelijk het verzamelen van oude ansichtkaarten, suikerzakjes & consumptiemunten van Loenen (Veluwe), Eerbeek, Klarenbeek, Hall, Apeldoorn en omstreken. Het was november 2006, dat ik mijn boekhouder Henk Zwierlink sprak over zijn hobby.

Hier was ik zeer van onder de indruk en heb een afspraak met hem gemaakt op een woensdagmorgen. De dag staat nog vers in mijn geheugen. Wat een ochtend. En wat een mooie prenten had deze man in zijn verzameling en allemaal keurig gerangschikt en opgeborgen in nette mappen. Iets dat mij zeer aanspreekt, die orde en netheid. Zo kwam ik aan mijn eerste 33 kaarten.

Henk Zwierlink vertelde me dat ik ook maar eens Henk Slief moest bellen, die in Apeldoorn woonde en oud-Loenenaar was. Ik heb Henk Slief diezelfde dag nog gebeld om wat af te spreken. Wat denk je! Hij stond dezelfde avond nog met een hutkoffer op wieltjes, vol met mappen met oude ansichten bij ons op de stoep om zijn verzameling aan mij te tonen. De volgende 36 kaarten kon ik na die avond toevoegen aan mijn verzameling.

Henk kende mij in eerste instantie niet, maar ik hem wel!! Wie kent Henk Slief niet! Hij is zo bekend als Wat een prachtige verzameling heeft Henk Slief. We hebben veel gemeen, wat verzamelen en oude spullen betreft. Dat is ook allemaal geschiedenis en dat spreekt mij aan. We trekken er dan ook regelmatig samen op uit om onze hobby te delen.

Eerbeek. Gezicht over het dorp.

Het is met ansichtkaarten verzamelen niet alleen zo, dat je de afbeelding dan hebt, maar ook let ik altijd erg op de details die erop staan. Welk schoeisel hebben personen b.v. aan, wat voor een lantaarnpaal staat er, of wat staat er voor reclame op een winkelruit b.v. Zo staat er soms ook een ander telefoonnummer of plaatsnaam op een ansicht vermeld.

Als ik eens wat meer wil weten over het verleden van Eerbeek, ga ik vaak naar ons Marke-lid Joop Groenendijk. Een oud baasje en daar ben ik nog maar een groentje bij. Hij woonde en woont nu ook nog vlak bij mij in de buurt.

Ik kom er graag en hij kan prachtig vertellen en veel laten zien en wat hij zegt is ook op waarheid en ervaring gebaseerd. Zijn vrouw kan heerlijk koffie zetten: je komt er aan catering werkelijk niets tekort.

Klarenbeek — Café Rustoord

Als ik op vakantie ben, wil ik ook altijd de culturen en gebruiken van het land ervaren en proeven.

Het verleden, daar ben ik alle dagen mee bezig. Ook foto's/rekeningen e.d. van vroeger spreken mij zeer aan.

Wat u nu allemaal heeft gelezen is ook al weer geschiedenis. We krijgen steeds meer geschiedenis. Elke dag weer. En ik hoop dat ik in de toekomst nog veel geschiedenisobjecten aan mijn verzamelingen mag toevoegen.

Eric Kleverwal

Verzamelaar van ansichten/suikerzakjes & consumptiemunten van Loenen, Eerbeek, Hall, Klarenbeek en Apeldoorn & omstreken.

☎ 0313-656008

E✉: eric-ilze@planet.nl

Oud-Loenen (vervolg)

In de vorige editie van 'De Marke' stond over Oud-Loenen het verhaal van de timmerschure van de Gebroeders Berends. Het verhaal was samengesteld uit diverse brieffragmenten van de in 1886 in Loenen geboren Evert van Oorspronk. Een ander deel van zijn brieven ging over de oude villa 'Raedelandt'. "Ik zal nogmaal probeeren om [...] 't één en ander te vertellen van de Loenense oude villa Raedelandt.

'Elim' werd er op het hek geschilderd in mijn jonge tijd.

Ansichtkaart ca 1900 met links de villa 'Elim'

Ik heb daar zelf veel geloopt en vele boodschappen moeten doen voor onze wasscherij. 't Was altijd een goede klant van vader; de laatste mijnheer Mörse-Bruijns ook. Toen de kinderen nog klein waren, zette de dienstbode Hendrika Boks, later heette ze mejuffrouw Beusker en had zelve daar een huis gebouwd bij 'de Eikeboom' en zei dan dat is nu mijn huisje. Ze had, denk ik, doordat ze bij gegoede familie werkte, altijd voor die dagen een behoorlijk loon verdiend en was zuinig en toen ze nog verloofd was met postbode Beusker had ze vrij schoenenreparaties.

Ja, die villa op uw kaart heeft al heel wat betekend en in 1862 (stond op de schoorsteen boven op 't dak) gebouwd voor Baron Van Wijnbergen, d.w.z. toen nog Jonkheer en kwam van Heerlijkheid Bosloo, waar hij ook zijn familiegraf had en ook begraven is.

Hij woonde toen met z'n vrouw in Arnhem en heb hem daar verschillende malen opgezocht. Zijn vrouw, die van de Hackforts-familie was, is in Loenen begraven en de Baron in Bosloo.

Toen de overleden Baron naar Bosloo overgebracht werd met auto's en auto's, kwamen ze langs de Roomsche Kerk in Loenen en die heeft toen een poos geluid, toen ze er met de stoet waren. Ik stond bij de overweg en hoorde dat en zag de stoet toen op Bosloo aanrijden.

De villa is gebouwd omreden de Baron Van Wijnbergen nog niet op 't Kasteel kon wonen. De oude lui woonden er nog en hadden daar vroeger ook paarden en mooie rijtuigen met koetsier Teikens en daar reden ze vroeger mee naar Schouwburg in Arnhem en zoo ook naar andere Kasteelen, waar ook feesten gehouden werden. Ja, de streng opgevoede jongelui moesten toch ook maar weer aan de man gebracht worden.

De kinderen van 't Kasteel gingen al vroeg weg naar 't buitenland op die scholen waar ze adellijk opgevoed werden en ook feesthouden en dansen leeren.

De Pastoor in Loenen wilde niet hebben dat wij dansen leerden (er waren ook *Rooms Catholieken* bij, maar de kinderen Jonker en Freule gingen naar 't buitenland dansen en toen 't daar bij de IJzeren Poort bij Nieuwkamps café niet meer mocht, gingen de *Rooms Catholieken* bij Berend Sanders op Eerbeek dansen leeren. Ja, die Munnikhofpastoor was me er één. Ze waren toen alle bang van hem.

Als hij [.....] bij de Schut's op bezoek kwam [deed] Paul Schut, die hem zag aankomen, de beide deuren open, anders kon de dikke buik (wijn) er niet door, maar die tijd zal voor hun als leden van de Kerk wel niet weer komen. Ja, 't was voor die dagen een reuze villa. Vòòr 3 grote kamers en daarboven 3 grote slaapkamers *en* een heel breede gang en achter een trap en nog een kamer en naar de voorkant de keuken van Rika Boks.

Vroeger is later Baron Van Wijnbergen naar 't Kasteel gegaan en waren de [Schoenenden?] er niet meer. Toen ging Baron Van Wijnbergen de villa verhuren. Er heeft een dokter gewoond, een notaris, als ik het goed heb (die is later overgeplaatst naar Beekbergen en de dokter is ook weggegaan. Dan woonde notaris Voorthuizen er [.....] vlak bij, waar nu Kamer van Koophandel is gevestigd.

Later woonde er ± '98 mejuffrouw Heiniken en dan die Rika Boks. Die hield zenuwpatiënten. Ja, dat was wat. 't Gebeurde dat die pati-

ënten dan eens 3 lakens aan elkaar bonden en lieten zich van boven uit het raam zoo naar beneden zakken, liepen de weg over [*macht der gewoonte*] en kwamen meermalen dan bij ons aan de wasscherij en dan zeiden de waschmeisjes 'daar heb je er weer één' en dan haalde Boks ze weer op.

En dan 't wasschen zaterdags, dat was ook wat. Ik moest 's avonds (mijn vader werkte toen nog tot 7 uur) de mand er heen brengen en moest soms wel een half uur wachten in die groote lange gang, want dan hadden ze er weer één onder handen, en schreeuwen: mirakel!

Maar alles is veranderd! Maar de beek is nog net zoo gebleeven. Ja, in vaders jonge tijd is die weg van Woeste Hoeve naar Gietelse brouwerij geheel eens goed op poten gezet en overal duikers onderdoor. Nu stond je goed op papier geteekend uitgemeten, want bij het Rooms Catholieke kerkhof waren ze met een nieuwe aan 't zetten en dan de boomen aan de binnenkant, maar de opzichter van de weg kwam er bij en zei: "dat is niet goed, de [nieuwe] moet verzet worden" en nu staan de boomen, geloof ik, allemaal naar de buitenkant. Ja, zoo is die duiker daar bij die beek en zullen bij het water maar beginnen: want al goed water is wel een heel voornaam ding en daar zat geen goed water in de grond en hebben ze vroeger een pijp gelegd vanuit de beek naar de villa. Mörse Bruijns, die er 't laatste woonde, heeft 2 x geprobeerd, maar nihil en Oom Bram had 't later met bakken grint om 't te zuiveren, maar Willem Schut zeide laatst nog: "de *ziekten* zwommen er in."

Ja, zoo heel vroeger en ook in mijn tijd nog, altijd halen wij 't water voor huiselijk gebruik gewoon uit de bovenbeek en als ik dorst had, dan dronk ik zoo

Kasteel Ter Horst ca 1900

uit de beek of uit de groote spoelbak, die binnen in de wasscherij stond. Aan het eene eind kwam het water en aan het andere eind ging het weer op de go-ten en *het* waterrad. 't Heeft ons toch nooit schijnbaar iets verkeerds gedaan.

Achter die villa stond een grote schuur voor rijtuigen + paard van de baron. Oom Bram had alle tuinpaden diep laten uitgraven en weer rood zand in laten brengen omreden die tuin zoo drassig was.

Eene mijnheer De Hoog heeft er ook gewoond. Die had er ook pension en een dokter heeft er gewoond en een notaris?

Mörse Bruijns heeft het heelemaal weer opgeknapt en sterker gemaakt met heele heele lange ijzerbalken er doorheen. Net iets voor timmerman Gé Reusken van oud herstellen. Jammer, hij kon de knechts zoo erbarmelijk afvloe-ken, wat ik meegemaakt heb, toen hij voor Baron Van Wijnbergen bij ons in de wasscherij een nieuwe zolder moest leggen. Die zolders waaren door de damp van het warme water alle verrot. Ze hadden toen ze het in 1885 veranderd hebben van papiermolen op wasscherij, er een groote wasemkoker op moeten zetten.

[Links zie] 'n rij hekkens, één aan de dorpskant en één aan de stationskant naar 'Raedelandt' geschilderd. Later is 't veranderd in 'Elim'.

't Is ook een zomer verhuurd geweest aan een familie uit Amsterdam, een mijnheer Lyclama; die zoon kwam veel bij de chef Enkelaar op 't station en als 's avonds de goederentrein kwam en er moest gerangeerd worden, dan mocht die zoon van de machinist met de locomotief heen en weer rijden.

Station Loenen ca 1910

Collectie Henk Slief

Anders weet ik ook al niet van die villa en tuin, al zag ik, waar op een morgen om 4 uur opgestaan om het pad langs de beek te schoffelen (vader wou het wel hebben; dat was van de Baron) en toen kwam [.....] Oom Cris er aan, die moest om 6 uur op de smederij bij Berends zijn, maar die vertelde ik dat er één van die dennen een duivennest zat en één, twee, 3 klom hij er in, maar (*viel*) er later uit; de takken waren te broos en kreeg een heel dikke neus. Ja, dat was wat.

Seinwachter Hendriks haalde 's nachts achter die villa dweil en bezems, enz. weg en Gerrit [...] die er in de tuin werkte, moest oppassen en greep hem. Dat was wat voor die spoorman; hij zou ontslagen worden, maar juffrouw Heiniken [heeft het] gesust [bij] de chef."

Opmerkingen:

Op enkele plekken was de originele tekst nauwelijks of niet leesbaar. Die fragmenten zijn tussen teksthaken geplaatst. Als het helemaal niet meer te lezen was en ik ook niet kon raden wat er stond, staan er teksthaken met puntjes. Afkortingen heb ik hier en daar in cursief volledig gemaakt.

Willem Reusink

Apeldoorn-Dierens kanaal, een reactie

In het artikel over Oosterhuizen in het maartnummer van 'De Marke' wordt ook aandacht geschonken aan het Apeldoorns Kanaal. Hierin wordt de indruk gewekt dat de bomen langs het kanaal vrij spoedig na de realisatie van het kanaal zijn aange-

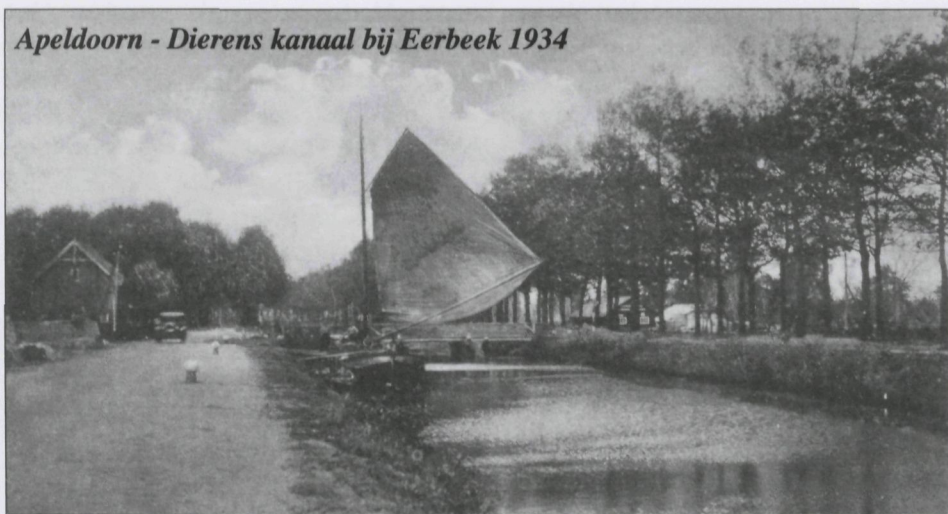
Apeldoorn-Dierens kanaal ca 1905

naal zijn aangeplant en dus ca. 150 jaar oud zouden zijn.

Dit lijkt mij niet waarschijnlijk, omdat ten tijde van de realisatie van het kanaal de vrachtschepen nog vrijwel allemaal

werden voortbewogen door middel van zeilen en hiervoor dus afhankelijk waren van wind. Waaide het niet of was de wind tegen dan werd er gejaagd. Ook herinner ik mij nog heel goed dat ca 100 m. voor de bruggen tot in de zestiger jaren van de vorige eeuw borden stonden met de tekst 'strijk'. Zo vanaf ongeveer 1920 werden de vrachtschepen in toenemende mate uitgerust met een motor. Dit was dikwijls een motortje van ongeveer 8 tot 10 pk dat op het voordek geplaatst was en door middel van een lange as met schroef, die de schipper in het water kon laten zakken aan de zijkant van het schip en zo geacht werd het scheepje enige voorwaartse snelheid te geven. Dat dit geen overweldigend resultaat had, klinkt door in de naam 'lamme arm' voor deze constructie. Ook werden vrachtscheepjes wel aangedreven door een zogenaamde 'opduwer', een klein bootje met een motor van ook ca 8-10 pk. Deze aandrijvingen waren dus zo weinig krachtig dat dwars-en/of tegenwind zeer hinderlijk waren. Zeer waarschijnlijk zijn rond die tijd de bomen langs het kanaal aangeplant met als doel beschutting tegen de wind te geven.

Apeldoorn - Dierens kanaal bij Eerbeek 1934

© Foto Brouwer - Brummen

In juli 2000 zijn er een aantal Amerikaanse eiken langs het kanaal geveld, ik heb toen van een drietal bomen de jaarringen geteld en kwam uit op ongeveer 77. Dit zou betekenen dat de bomen ergens in de buurt van 1925-1930 zijn aangeplant. Ze zijn dus nu ongeveer 90 jaar oud en geen 150 jaar.

Kenmerkend voor brugwachterswoningen langs het kanaal is de gedeeltelijk uitkragende voorgevel met in de zijkanten ramen. Dit gaf de brugwachter de mogelijkheid vanuit de woning uit te kijken over het kanaal en schepen te zien aankomen. Vermoedelijk om die reden stonden er ook over enige af-

stand naast de bruggen geen bomen om vrij uitzicht voor de brugwachter te garanderen.

Bij een reconstructie van de beplanting eind vorige eeuw heeft de daarbij betrokken landschapsarchitect laten zien dit niet begrepen te hebben door de boomloze gedeelten op te vullen met bomen. Uit cultuurhistorisch oogpunt volgens mij dus ten onrechte.

Giel Schut, landschapsarchitect, Brummen

Verzamelfestijn Gorssel

Op zaterdag 19 maart organiseerden vier historische verenigingen n.l. OHV De Elf Marken Gorssel, Historische Vereniging Zutphen, Historisch Genootschap Lochem-Laren-Barchem en OHV De Marke een verzamelfestijn in 't Treppunt in Gorssel. Het idee voor dit gezamenlijke festijn ontstond in Zutphen tijdens een verzamelavond met lezingen op 11 november 2009 voor leden van HV Zutphen, waar ook enkele leden van De Marke hun verzamelingen toonden.

In Gorssel konden alle leden, huisgenoten en kennissen hun verzamelingen aan geïnteresseerden laten zien, waarbij de deelname gratis was.

Drs Arie de Zeeuw met historische kaarten

Er hadden zich 35 verzamelaars aangemeld, die 45 gevarieerde verzamelingen toonden met o.a. fraaie historische kaarten uit de atlas van Joan Blaeu, antieke prenten uit de Achterhoek, schilderijen en wandborden met de Lochemse Gudulakerk bier-viltjes van Grolsch, traditionele Achterhoekse kleding, een schitterende collectie historische minia-

tuurvoertuigen, kaart- en kwartetspelen, vingerhoedjes, een aantal zelfgebouwde nog draaiende modelstoommachines, enz.

Bertus Straalman met verzameling ansichten Brummen

Van De Marke waren vier leden aanwezig, waarbij Henk Phielix uit zijn vele museum-verzamelingen een keuze moest maken. Hij toonde een gedeelte van zijn fraaie collectie blikken, voorwerpen uit wereldoorlog II en het Koninklijk Huis,

terwijl Gerrit van de Spreng, Bertus Straalman en Henk Slief hun ansichtkaarten en foto's presenterden. Tijdens de openstelling van 10.30 – 16.00 uur was er een redelijke belangstelling voor dit gratis te bezoeken festijn. Mocht dit verzamelfestijn over enkele jaren weer worden gehouden, dan hoopt het bestuur dat meer Marke-leden hun verzameling(en) zullen willen presenteren.

Joop Zengerink

Henk Slief met verzameling ansichten Loenen

Uit de verzameling van Henk Phielix

Muziektenten in de Gemeente Brummen

Brummen

Op 7 september 1910 gaf 'Amicitia' een goed concert op haar primitief podium bij zwak kunstlicht van lampions en fietslantaarns. En de schrijver van dit bericht in de Zutphense Courant voegde er aan toe: "Verdiende 'Amicitia' geen betere behuizing? Denk er eens om, medeburgers." En inderdaad deden de medeburgers dat. Want op 14 juni 1911 werd door de Raad van de Gemeente Brummen een verzoek van 'Amicitia' behandeld, gedateerd 12 juni, om een vaste muziektent op het Marktpllein te mogen oprichten.

B. & W. van Brummen hadden geen bezwaar en op 27 juni keurden G.S. van Gelderland het besluit van B. & W. goed. De nieuwe muziektent was nog niet direct gereed en zo speelde 'Amicitia' op 8 juli 1911 onder leiding van de heer P.J. Plant 'op haar bekende houten stellage op het Marktpllein'.

De officiële ingebruikname van de achtzijdige muziektent vond plaats op donderdagavond 9 mei 1912. Namens het muziektentcomité sprak de heer Mees een woord van dank. De heer Pasmaan voerde het woord namens de muziekvereniging. Daarna volgde een concert in de helderverlichte muziektent, dat begon met het 'Wilhelmus'. Om ongeveer 10 uur was deze feestelijke avond afgelopen.

Feestelijke ingebruikname op 9 mei 1912

Ook andere verenigingen maakten gebruik van de muziektent, zoals op 19 juni de muziekvereniging 'Eendracht' uit Leuvenheim (die toen het tienjarig bestaan vierde). In datzelfde jaar werd in Brummen de muziekvereniging 'La Fraternité' opgericht.

Kennelijk om de hoge onderhoudskosten ging de koepel op 22 december 1919 in eigendom over aan de gemeente. Deze liet er in 1921 elektrische verlichting in aanbrengen. Omdat de korpsen groeiden en de muziektent niet, verzochten de verenigingen de gemeente de muziektent te laten vergroten. Er werd in 1925 een plan gemaakt, waarbij het vloeroppervlak van 18 m² naar 30 m² zou

worden gebracht en waarvan de kosten fl 2000,00 zouden gaan bedragen. De gemeente liet echter liever een nieuwe tent bouwen.

Op 21 april 1926 werd besloten de 'oude' muziektent af te breken en deze kosteloos aan Eerbeek af te staan.

Op zondagavond 27 juni werd de nieuwe muziektent op het Marktpllein geopend met een concert van 'Amicitia', dat wederom onder leiding stond van de P.J. Plant.

De muziektent wordt nog incidenteel gebruikt door o.a. de muziekvereniging 'La Fraternité', die er in 1983 haar 70-jarig bestaan vierde, en het 'Harmonieorkest Brummen'.

Een tweede muziektent werd op 11 juni 1925 geopend in de tuin van Sociëteit 'Concordia'. 'Amicitia' gaf daarbij een feestconcert. Deze muziektent (zie foto rechts) is reeds lang geleden afgebroken.

Eerbeek

In 1898 werd in Eerbeek de muziekvereniging 'De Eendracht' opgericht. Eén van de oprichters was de heer C.L. Brendeke, die jarenlang de grote trom zou bespelen. Ruim 50 jaar later zullen we deze heer, dan 80 jaar oud, nogmaals ontmoeten.

Op 13 juni 1909 verzocht het bestuur van 'De Eendracht' aan de gemeenteraad van Brummen op het Marktpllein een muziektent te mogen plaatsen. Op 19 juni kreeg men inderdaad toestemming, doch op voorwaarde dat de mu-

ziekvereniging de
grondbelasting betaal-
de. En dan lezen we:
“Door milde bijdragen
der ingezetenen daar-
toe in staat gesteld,
laat onze muziekvere-
niging op 't marktplein
een muziektent bou-
wen. Ofschoon nog
niet geheel afgewerkt,
ziet ze er nu reeds keu-
rig uit. 't Komt ons

De 'oude' Brummense muziektent in Eerbeek

voor dat de uitgezochte plaats gelukkig gekozen is; in elk geval komt de mu-
ziektent daar heel goed uit.”

Spoedig was de koepel klaar en op 7 augustus 1909 werd het bouwsel inge-
wijd. Allereerst hield de heer J. Pannekoek een toespraak, waarin hij hulde
bracht aan de dirigent van 'De Eendracht', de heer G.J. Peters uit Apeldoorn,
en een dankwoord sprak tot de voorzitter van 'De Eendracht', de heer M.C.
Sanders jr. Laatstgenoemde bedankte op zijn beurt weer al degenen die finan-
cieel hadden bijgedragen. Tenslotte werd een concert gegeven in de met lam-
pen en lampions verlichte muziektent.

Deze muziektent werd in ieder geval tot 1926 gebruikt. In dat jaar kreeg men
de oude muziektent van Brummen en werden enige tijd beide muziektenten
gebruikt, tot de oudste meer en meer in verval raakte.

De andere muziektent gebruikte men tot het besluit viel een geheel nieuwe
moderne koepel te laten bouwen. De hierboven reeds genoemde heer C.L.
Brendeke legde op 21 februari 1951 de eerste steen voor de nieuwe koepel.

Het duurde even voor de
tent gereed was, doch op 30
juni 1951 verrichtte de heer
M.C. Sanders, de ere-
voorzitter van 'De
Eendracht' de openings-
plechtigheid. De heer
Hoogeveen, gemeente-
opzichter van Brummen,
kreeg van hem een dank-
woord, evenals de anderen
die met raad en daad gehol-

De 'nieuwe' Eerbeekse muziektent

pen hadden. Burgemeester Dekker van Brummen hield tenslotte een toespraak en daarna boden velen hun gelukwensen aan. De oude muziektent verhuisde naar Rhienderen.

Rhienderen

Jan Plant, eigenaar van café 'De Vrolijke Frans' te Rhienderen, tevens lid van het muzikale geslacht Plant, liet in 1951 de oude muziektent uit Eerbeek halen en naast zijn café plaatsen. Een steentje met het jaar 1951 er in herinnert nog aan dat feit. Deze mu-

ziektent stond dus van 1911 tot 1926 in Brummen, van 1926 tot 1951 in Eerbeek en van 1951 tot heden in Rhienderen. Nog steeds maakt 'La Fraternité' gebruik van dit oude, maar gerestaureerde, bouwwerk.

Hall

In Hall werd op 30 mei 1945 de muziekvereniging 'Door Eendracht Sterk' (DES) opgericht. In 1958 kon men de muziektent van Twello overnemen. Deze foto is waarschijnlijk gemaakt bij de officiële ingebruikname, waarbij DES-voorzitter C. Schut een woord tot het publiek richtte. De eigenaar van café 'Het Rode Hert', de heer Bello, liet deze koepel uit Twello halen en naast zijn café plaatsen. De muziekkoepeel werd tot ca 1980 gebruikt. Verkeersdrukte veroorzaakte tenslotte de afbraak van de muziektent.

En nu

Twello

(niet gelegen in de Gemeente Brummen).

Omstreeks 1939 kreeg Twello

een muziektent. Er werd gebruik van gemaakt door de muziekverenigingen 'Soli Deo Gloria', 'Excelsior' en 'Caecilia'. En door de zangvereniging 'Sursum Corda' en de Katholieke Dameszangvereniging. In 1958 was de muziektent dringend aan een opknapbeurt toe. De kosten bleken echter zeer hoog te zijn. Dientengevolge deelde de heer Th. H. Kuster, penningmeester van de Stichting Muziektent Twello, op 10 november 1958 aan de Gemeente Voorst mee, dat men besloten had de muziektent te verkopen. De baten zouden dan ten goede komen aan de verenigingen die zitting hadden in bovengenoemde Stichting. De verkoop van de muziektent vond kort hierop plaats. De heer Bello uit Hall liet de muziektent ophalen en liet hem naast zijn café weer opbouwen.

Teksten ontleend aan:

S. Laansma en T. Brouwer: 'Muziektenten in Gelderland', Zutphen, De Walburg Pers, 1986. (ISBN 90-6011-468-X).

H. Hilkemeijer

Aanvulling door de eindredacteur

De heer Hilkemeijer reageert met zijn artikel op een oproep uit de vorige editie van 'De Marke' (pag 6).

Om volledig te zijn naar de titel van dit artikel vul ik het aan met gegevens over de muziektent van

Leuvenheim

In deze Brummense buurtschap stond een muziektent rechts naast café 'Flora' (het huidige Chinees restaurant 'De Kersenbloesem'). Het was een prachtig houten bouwwerk, waar wij als kinderen vaak in speelden. Ze was waarschijnlijk rond 1923 in gebruik genomen, ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de Leuvenheimse muziekvereniging 'De Eendracht'.

1956 café 'Flora' met rechts deel muziektent

Laansma en Brouwer schrijven hierover: "Op 24 mei 1925 gaf muziekvereniging 'De Eendracht' in de nieuwe muziektent aldaar een mooi concert. Er was veel publiek aanwezig, temeer daar men gewend was de concerten op het schoolplein te beluisteren." Dit schoolplein lag links van café 'Flora' en de afstand tussen de beide plekken was slechts een 70, 80 meter.

In de midden jaren '50 werd de oude muziektent afgebroken en vervangen door een gemetseld exemplaar met gestucte achterwand. Waar de oude muziektent gebleven is, heb ik (nog) niet kunnen achterhalen.

De nieuwe muziektent werd al weer in 1966 afgebroken. De tent hoorde bij het café en dat was inmiddels al weer twee keer van eigenaar gewisseld. Bovendien werden er geen concerten meer verzorgd door 'De Eendracht', omdat de tent vrij dicht bij de steeds drukker wordende Arnhemsestraat stond. Ook hier was het verkeerslawaai de oorzaak van het in onbruik geraken en afbreken van de muziektent.

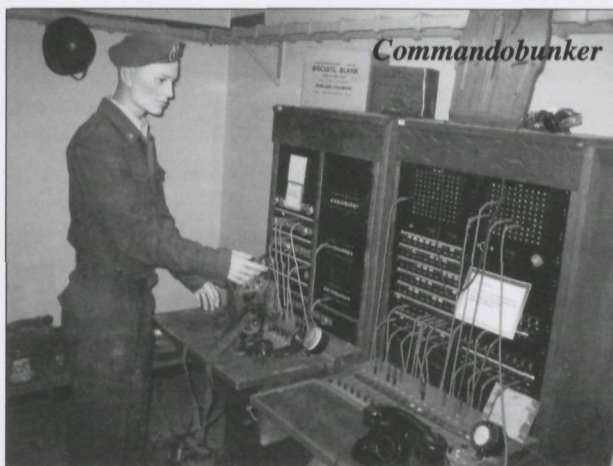
In de jaren '80 van de vorige eeuw kwam ik Simon Laansma nog wel eens tegen op verzamelbeurzen. Wij spraken regelmatig onze verwondering uit over het feit dat er van de Leuvenheimse muziektent geen enkele ansichtkaart bestond en dat we ook nooit ergens een foto van het bouwwerk tegenkwamen. Ook nu verzamel ik nog steeds oude ansichten van de Gemeente Brummen en nog steeds bezit ik geen ansicht of foto van één van beide Leuvenheimse muziektenten! Want de op de vorige pagina afgedrukte (slechte) foto is een scan van een foto van een krantenfoto, jaren geleden gemaakt door Henk Robben.

Willem Reusink

Excursie naar Olst

De middagexcursie van De Marke ging op zaterdag 28 mei naar Olst om restanten van 'De IJssellinie' te bekijken. De excursie was een vervolg op de lezing van november 2010 door de heer De Bruijn, vrijwilliger bij Stichting 'De IJssellinie'. Bezocht werden onder meer het noodhospitaal (zie foto rechts), de commandobunker en het inlaatwerk in de dijk bij landgoed 'De Haere'.

In de jaren ná de tweede wereldoorlog was de angst voor een inval door de Russen groot. De zogenaamde 'koude oorlog' zal velen bekend in de oren klinken. Om een mogelijke Russische inval te vertragen werd een oud recept uit de kast gehaald: een waterlinie. In het gebied tussen Nijmegen en Kampen werd in het diepste geheim de IJssellinie

aangelegd, een 120 km lang en maximaal 10 kilometer breed obstakel in de vorm van een stromende inundatie. De inundatie is nooit uitgevoerd, maar het op zijn plaats brengen van de caissons werd regelmatig geoefend met behulp van een lierenstelsel.

In 1964 was het strategisch concept van de NAVO zodanig veranderd, dat daarin de IJssellinie niet meer paste. Stichting 'De IJssellinie' te Olst beheert de resten van het vroegere militaire verdedigingswerk.

Nog niet zo lang geleden zijn bij de Galgenberg in Arnhem netten (zie foto hiernaast) aangetroffen die waarschijnlijk zijn gebruikt voor de IJssellinie. De netten dienden tijdens de Koude Oorlog voor de bescherming van de stuwen van de IJssellinie. Pontonniers lieten de netten in het water zakken, om te voorkomen dat de stuwen zouden worden beschadigd bij een aanval met b.v. drijvende mijnen.

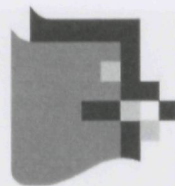

Marianne van Zadelhoff, de organisatrice van de excursie, kon 35 leden en introducés verwelkomen.

Meer informatie over het onderwerp kunt u vinden op: www.ijssellinie.nl en www.ontdekdeijssellinie.nl.

Clara Uenk

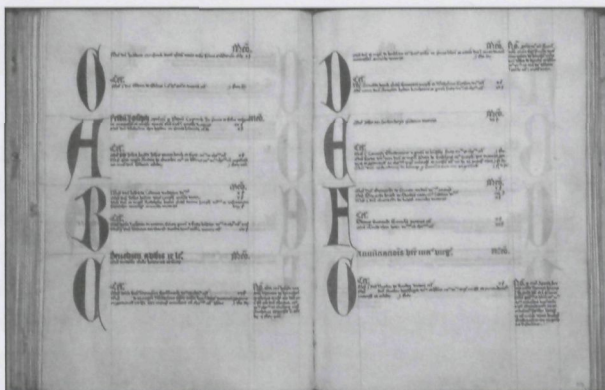
REGIONAAL ARCHIEFZUTPHEN

OHV De Marke krijgt regelmatig persberichten toegemailed van diverse instellingen die zich met geschiedenis of aanverwante zaken bezighouden. Uit de persberichten van het Regionaal Archief Zutphen een kleine greep:

Memorieboek digitaal beschikbaar

Het Regionaal Archief Zutphen heeft een prachtig boek gedigitaliseerd: het mortuarium (ook memorie- of dodenboek genoemd) van de vicarissen van de Sint Walburgiskerk. In dit zestiende eeuwse boek is opgetekend voor welke overleden personen een memoriedienst gehouden

moest worden. Het boek is te bekijken via www.regionaalarchiefzutphen.nl. In de toekomst wordt een namenindex aan de afbeeldingen gekoppeld.

Oude waarboeken digitaal beschikbaar

Wie wil weten welke personen het recht hadden om in de periode 1528 tot 1866 gebruik te maken van de Zutphense stadswelden kan terecht op de website van het Regionaal Archief Zutphen. Vijf waarboeken zijn gedigitaliseerd. Vooral nog kan een boek alleen doorgebladerd worden op de website www.regionaalarchiefzutphen.nl.

Van 1528 tot 1866 zijn er in Zutphen zogenaamde waarboeken bijgehouden. In deze boeken werd nauwkeurig genoteerd wie er het recht bezat gebruik te maken van Zutphense stadswelden, De Mars en Helbergen. Mensen met een dergelijk recht, mochten dan twee koeien op de stadswelden laten grazen. Wanneer je in Zutphen woonde, kon je een waar kopen. Dit bezit was ondeelbaar, in tegenstelling tot andere onderdelen van de erfenis. Wanneer de koper

van een waar overleed, ging het vruchtgebruik in eerste instantie over op zijn vrouw. Pas in de tweede plaats naar de oudste zoon en indien afwezig, de oudste dochter.

Oude notariële akten uit Lochem

Ruim 23.000 akten van notarissen met standplaats Lochem (1811-1925) zijn vanaf nu in te zien bij het Regionaal Archief Zutphen (RAZ). De akten lagen altijd in Arnhem bij het Gelders Archief, maar op verzoek van de gemeente Lochem zijn ze overgebracht naar het RAZ. Ook de akten van notaris Schaafsma (Gorssel) van de periode 1916-1925 zijn voortaan te bekijken bij het RAZ.

Oude markeboeken digitaal beschikbaar

Aan de website van het RAZ, www.regionaalarchiefzutphen.nl, zijn scans van diverse markeboeken uit de zestiende tot en met negentiende eeuw toegevoegd. Wie de boeken doorbladert, komt te weten wat de gang van zaken was binnen een marke. De boeken bevatten onder andere verslagen van vergaderingen en mededelingen over beheer en onderhoud van woeste gronden. In de vorige editie van 'De Marke' is hier al iets uitgebreider aandacht aan besteed.

Een bezoek aan de site van het RAZ is zonder meer de moeite waard. Vooral ingezetenen van de Gemeente Brummen, die van nostalgische plaatjes houden, kunnen hier aan hun trekken komen.

Uit de oude (Brummense) doos

Van Harry Timmer, onze gastheer bij de lezingen in 'Concordia', kreeg ik een oud programmaboekje te leen: "Kiek mor 's, of ie d'r wat mee kunt veur De Marke". En dat kon ik! Want die oude programmaboekjes van zangverenigingen, toneelverenigingen, muziekverenigingen, etc. geven zulke leuke informatie o.a. over winkels, die niet meer bestaan, over reclames en over de smaak van de tijd. In dit geval betrof het een programmaboekje uit 1947 van de toneelvereniging KDO (Kunst Door Oefening), die het 12½ jarig jubileum vierde met de opvoering van Herman Heijerman's 'beroemde' toneelstuk 'Op hoop van zegen' in Sociëteit Concordia.

Voor mij een extra leuke bijkomstigheid: de ter gelegenheid van dit jubileum gemaakte foto bevindt zich in mijn collectie.

KDO in juni 1947. Van een aantal personen op de foto hebben Bertus Straalman en ik de namen kunnen achterhalen. 1. Regisseur Han de Vos; 4. Piet Melgert; 5. Diny Berendsen; 6. Evert Hofland; 7. Mej. Wester; 9. Mej. Broekhuis; 10. Mej. Wester; 13. Jan Hulleman; 15. Mevr. Hulleman; 20. Henk van de Voort; 21. Gerrit Hekkers; 23. Toon Reesink; 24. Bertus Schrader; 25. Bart Hulleman; Niet op de foto: grimeur/kapper Henk Willemsen.

Voor aanvulling van namen houden we ons aanbevolen.

Destijds was Harry's opa, Morits Timmer, nog uitbater van 'Concordia' en KDO gaf maar liefst drie uitvoeringen van dit toneelstuk (8, 9 en 15 november 1947). En drie keer overvolle zaal! Na afloop was er natuurlijk het traditionele bal met muziek van het Brummens Strijkje.

Er staan nogal wat advertenties in het programmaboekje en dan vallen allereerst de zaken op, die al lang niet meer bestaan, zoals:

Wiebe Bruinsma bestiert het delicatessenhuis aan de Zutphensestraat;

Hendrik Wunderink drijft in Rhienderen een kruidenierszaak;

Willem Bierhof (1e Leuvenheimse Bakkerij) heeft fijne gevulde hoorntjes;

Jan Vlaswinkel heeft op A 94 een smederij en doet reparaties;

Arend Vrendenberg heeft op A 347 café 'De Roskam' en verkoopt ijs;

Hennie Heuting verkoopt groenten en fruit in de Kerkstraat A 267;

Teun Nab heeft een kolenhandel aan de Bronkhorsterstraat A 322 - 1;

Ties Koerselman, smid-installateur, heeft geen nadere adressering nodig!

13
Januari
1935

Programma

13
Juli
1947

Toneelvereniging K.D.O., Brummen

Jubileum-Uitvoering

op Zaterdag 8, Zondag 9 en Zaterdag 15 November in Sociëteit „Concordia“
des avonds 7.30 uur. – Zaal open 7 uur.

Opgevoerd „Op Hoop van Zegen“ Spel van de zee in 4 bedrijven door Herman Heijermans. – Regie: HAN DE VOS –
Souffleuse: Mevr. HULLEMAN-Wansink – Grime: H. WILLEMSSEN – Costuums: B. THIJHUIS, Deventer

PERSONEN:

Kniertje – Een Visserweduwe	Mej. A. WESTER	Simon – Scheepmakersknecht	J. PETERS
Geert – Haar Zoon	J. P. MELGERT	Marietje – Zijn Dochter	Mej. E. PETERS
Barend – Haar Zoon	W. HUISKEN	Mees – Marietje's aanstaande	J. ANNEVELDT
Jo – Haar Nicht	Mej. R. BROEKHUIS	Kaps – Boekhouder	B. NIJLAND
Cobus – Haar Broer	A. MARSMAN	Saart – Visserweduwe	Mej. A. BRESTER
Duante – Diakonhuismannetje	K. HOFLAND	Truus – Visservrouw	Mej. T. BUDDINGH
Clement Bos – Reeder	A. REESINK	Jelle – Bodelaar	J. HULLEMAN
Mathilde	Mej. A. SLOTBOOM	1e Veldwachter	B. HULLEMAN
Clementine – Zijn Dochter	Mej. T. VANDENBERGHE	2e Veldwachter	H. VAN DER VOORT

Bij begin van het 1e bedrijf tot het einde van het 1e bedrijf gaan
de deuren op slot vanwege storing voor spelers en toeschouwers

Na afloop **BAL**

Muziek: Brummen's Strijkje

A. C. Put – Kerkstraat 274

Erkende reparatie-inrichting voor Radio, Auto-Radio en Philishave

Boven: Middenpagina van het programmaboekje

Onder: Het bal na de toneeluitvoering o.l.v. het Brummens Strijkje

www.ohv-demarke.nl
www.regionaalarchiefzutphen.nl
www.apeldoorn.nl
www.coda-apeldoorn.nl
www.brummen.nl
www.brummencultuur.nl
www.gelderlandinbeeld.nl
www.onbekendinnederland.nl
www.mooigelderland.nl
www.mijngelderland.nl
www.collectiegelderland.nl
www.openluchtmuseum.nl
www.loenenopdeveluwe.nl
www.sprengenkben.nl
www.stoomtrein.nl
www.ereveldloenen.nl
www.gelderserfgoed.nl
www.kb.nl
www.dorpbeekbergen.nl
www.buurtschapcoldenhove.nl
www.leuvenheimsbelang.nl
www.veluwezoom.nl
www.eerbeek.startpagina.nl

WWW.

Het internet is niet meer weg te denken uit ons leven. Voor van alles en nog wat maken we gebruik van de mogelijkheden die het internet ons biedt. Via de diverse zoekmachines ontdekken we de meest fantastische sites, waar soms de meest onverwachte informatie tevoorschijn komt.

Ik heb hierboven geprobeerd een willekeurig aantal sites op een rijtje te zetten. Vooral sites waar Marke-lezers wat aan zouden kunnen hebben. U mag aanvullen. Graag zelfs!

Museum Wacht

"Alle specialismen onder één dak"

Restauratie

van alle voorkomende materialen en objecten

Calamiteiten

calamiteitenservice en maken van calamiteitenplannen

Transport

van museale objecten (Nationaal en Internationaal)

Reiniging en desinfectie

van collecties of objecten

Opslag

geklimatiseerd en beveiligd

Advies

mbt. brandbeveiliging en veiligheid

www.museumwacht.nl

REGIONAAL ARCHIEFZUTPHEN

www.regionaalarchiefzutphen.nl

▪ archieven ▪ boeken ▪ kranten ▪ kaarten ▪ foto's ▪ tijdschriften ▪

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 9.00 – 17.00 uur

Spiegelstraat 13 ▪ Zutphen ▪ tel. 0575 512157 ▪ regionaalarchief@zutphen.nl

Lian Brandsma
Uitvaartzorg

Voor een uitvaart met zorg

in Loenen, Eerbeek, Dieren e.o.

tel. 06 23 00 95 51

www.lianbrandsmauitvaartzorg.nl

